هەندێک بیرەوەریی خۆم

ئەم کەسایەتییانەی بۆکانم چۆن دیون؟ (بەشی ٤)

<u>١٢. سوارەی ئێلخانی زادە:</u>

کاک سوارە سێ چوار ساڵێک لە من گەورەتر بوو. کاتێ کە نەخۆش کەوت و بۆ ماوەی سێ ساڵ لە جێگەدا مایەوە هەمووکەس لە بۆکان باسی نەخۆشییە گرانەکەیان دەکرد بەڵام من تا کاتێ کە لە نەخۆشییەکە هەڵنەستابووەوە و بۆ درێژەی خوێندن نەگەڕابووەوە دەبیرستانی بۆکان، نەمدەناسی. ئەگەر هەڵە نەکەم، پۆلی یەکەم یا دووهەمی دەبیرستان بووم کە گەڕایەوە سەر دەرس و خوێندنەکەی و بووین بە هاوپۆلی یەکتر. هەموومان لە قوتابخانەدا بە "کاک سوار" بانگمان دەکرد و دواتر لە تارانیش کە دەمدیت هەروام بانگ دەکرد، ئێستاش پێم خۆشە هەر بە کاک سواری ناو بەرم.

هاوپۆلەکانی ئەودەمی خۆم باش لەبیر نین کێ بوون، بەڵام بێگومان کاک حەسەن ئەیووب زادە، کاک عەزیز محەممەدی، کاک خالید ئێلخانی زادە (موهتەدی)، کاک باقی یا کاک ڕەئووفی زیایی، کاک جەعفەر عەلیار و کاک تاهیر و کاک نادری ئێلخانی زادە هەبوون. وابزانم خاڵۆزاکانم کاک موتەللیب و کاک ڕەحمان محەممەدیان لە پۆلی ئێمەدا نەبوون و لە دەبیرستانی کەشاوەرزی دەیانخوێند. لە مامۆستاکان، تەنیا نەمر سەید عەبدوڵڵا کازمی و کاک حەبیبوڵڵا تابانیم لەبیرماون.

کاک سوار زۆر لە ئێمە زیاتری دەزانی و بە تایبەت لە دەرسی ئینشا دا کەس دەسکی لەدوو نەدەکرد. هەمیشە نمرەی ٢٠ بوو. جارێک کاکم ئینشایەکی بۆ نووسیم کە باسی ماڵێکی هەژار بوو لە زستاندا. ئاغای تابانی ٢٠ ی بە منیش دا، نمرەیەک کە هەمیشە هی کاک سوار بوو! دیارە ئەگەر بیانگوتایە دانیشە ئینشایەکی دیکەی وەک ئەوە بنووسەوە، وەها لە قوڕ دەچەقیم بە تراکتۆری فێرگوسنیش نەیەمە دەرەوە!

کاک سوار ئەو دەم دوو دار شەقەی لە بن باغەڵدا بوو؛ هەموو ڕۆژێک بەیانی و دوای نیوەڕۆ لە ماڵی خۆیانەوە، کە نزیک ماڵی قاسم ئاغا و لە دەرەوەی شاری بوو، دەهاتە سەر قەڵای سەردار کە دەبیرستانی پەهلەوی لەوێ هەڵکەوتبوو. ئێستاش پێم سەیرە کەسێک دوای سێ ساڵ نەخۆشیی چۆن ڕۆژی دووجار بە دوو دارشەقەی بن باغەڵەوە بەو قەڵا بەرزەدا هەڵدەگەڕا ئەویش بە زستان و بەفر و بەستەڵەک!

وابزانم یەک دوو ساڵێک لەگەڵ ئێمە لە بۆکان دەرسی خوێند و ئەمجار چوو بۆ تەورێز، هەر لەوێش دیپلۆمی وەرگرت، پاشان لە زانستگەی تاران ڕیشتەی حقووق وەرگیرا و چوو بۆ ئەوێ. لەو ماوەیەی وا لە تاران و تەورێز بوو ساڵی یەک دووجار دەهاتەوە بۆکان و گەلێک ڕۆژان سەردانی دووکانی کاکمی دەکرد. کاکم کتێب فرۆشیی هەبوو و مامۆستا و قوتابی و خوێندکاری بۆکانیی هەموویان سەری دووکانەکەیان دەدا و هەمیشە بازاڕی قسە وباس لەوێ گەرم بوو. باسی سەرەکیش هەر شیعر بوو ڕەنگە لەبەر ئەوەی کاکم خۆی شاعیر بوو و چەمکی شیعری نوێیی هێنابووە بۆکان و ڕۆژهەڵاتی

کوردستان و بە چەند ساڵ پێش ئەوەی کاک سوار و کاک فاتیح و کاک عەلی حەسەنیانی شیعری نوێ بڵێن، ئەو شیعری نوێی فارسی دەگوت و لە گۆڤارەکانی تاراندا چاپی دەکردن؛ کەم و زۆر هاوکات لەگەڵ ئەو سێ کەسەش شیعری نوێی کوردی لە ڕۆژنامەی "کوردستان" ی چاپی تاران دا بڵاو دەکردەوە. ئێستا بەداخەوە هەموو ئەو ڕاستییە بەڵگەدارانە دەکرێن بەژێر لچەوە و لە یادی پێشڕەوانی شیعری نوێی کوردیی ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا تەنیا ناوی ئەو سێ کەسە دێنن، وەک ئەوەی وەفایەک هەر نەبووبێت. ئێمە چەند زاڵمین!

کاک سوارم لە دەرەوەی بۆکان کاتێک بینی کە لە هاوینی ساڵی ١٣٤٢ دا لە بۆکانیان تەبعید کردم و ناردیانمە شاری ئەراک، ئینجا دوای دوو ساڵ لە ١٣٤٤ دا ڕاگوێزرامە 'شەهری ڕەی' لە نزیک تاران، ڕۆژانە لە گوندی دەوڵەت ئابادی نێوان ڕەی و تاران کارم دەکرد بەڵام ماڵم لە تاران بوو.

هەواڵی ماڵی نەمر "حاجی ڕەحمان ئاغای موهتەدی" م لە کاکم بیستبوو کە دەیگوت لاوان و خوێندکارانی کورد ڕۆژانی جومعە لەوێ کۆدەبنەوە، شیعری کوردی دەخوێننەوە و هەڵیدەسەنگێنن. جارێک لەگەڵ خاڵم نەمر حاجی حەمەڕەشید محەممەدیان چووم بۆ ماڵی حاجی رەحمان ئاغا. کاک سەلاحوددینی کوڕی حاجی ڕەحمان ئاغا بە میهرەبانی وەریگرتم و ئیجازەی پێدام جاری دیکەش سەردانیان بکەم؛ چیرۆکی "نان وفیشەک" و چیرۆکێکی دیکەشی پێدام بیخوێنمەوە. خوێندمنەوە و بۆیم بردنەوە بەڵام پێی نەگوتم نووسەرەکەی کێیە، منیش ئەلف وبێی سیاسەت فێر ببووم و پرسیاری وام لێنەدەکرد. درەنگتر زانیم خۆی نووسیبوونی.

وابزانم هەر ئەو جارە یا جاری دواتر لەماڵی حاجی رەحمان ئاغا چاوم بە کاک سوار کەوت. ناسیاوی جاران ئەمجار بووین بە دۆست. کە دەڵێم دۆست واهەیە ڕاست نەبێت و باشتر بێت بڵێم بووین بە قوتابی و مامۆستا. کاک سوار مامۆستایەکی میهرەبانم بوو کە زۆر شتی لەسەردەست فێر بووم. دەچوومە ماڵیان و بە ڕووخۆشییەوە وەریدەگرتم.. زووزوو ماڵی دەگۆڕی وابزانم سەردانی سێ ماڵیم کرد کە هەموویان لە دەوروبەری خیابانی سەلسەبیل و نەوابی تاران بوون. کتێبێکی پێدام بە ناوی "سیر تاریخ" کە لە ئینگلیزییەوە تەرجەمە کرابوو. کتێبەکە گۆردون چایڵد – فەیلەسووف و کەوناراناس ومێژوونووسی ناسراوی ئوسترالیایی نووسیبووی و ئەحمەد بیهمەنیش کە دواتر لە زانکۆی ئەدەبیاتی تاران بوو بە مامۆستام، وەریگێرابووە سەر فارسی. کتێبەکە شوێنی زۆری لە سەر بیر و زیهنم دانا و بنەمایەکی ماتریالیستی لە هزرمدا پەروەردە کرد.

کاک سوار، کە خۆی هەڵگری بیری چەپ و پێشکەوتنخواز بوو، هەوڵی دەدا لەگەڵ ئوسووڵی بیری ماتریالیستی دا ناسیاوم بکات. کتێبەکەی گۆردون چایڵد لەو دەگمەن کتێبە ماتریالیستییانە بوو کە ئەودەم دەست دەکەوت و من وەک گەنجینەیەکم دۆزیبێتەوە وا بوو. دەتوانم بڵێم دوای کاکم هیچ کەسێک بە ڕادەی کاک سوار یارمەتی نەداوم لە هەیتوهووتی سیاسەتی بازاڕییانە دوور بکەومەوە و خەریکی خوێندنەوە بم. خوێندنەوەی سیاسیی ئەودەمیش لە بابەتی تەیاری چەپ دا خولاسە دەبووەوە.

ئاگام لە بەرنامەی "تاپۆ و بوومەلێڵ" ی سەر ڕادیۆی کاک سوار هەبوو؛ بەڵام کەڵـلەی گەرمی ئەودەممان کوا ئیجازەی دەدا گەوهەری بیری سوارە لە کەڵەوای ڕادیۆ تاراندا بدۆزینەوە. هیچکام لە هاوڕێ و دۆستەکانم بە لای ڕادیۆی ڕژیمی شادا نە دەڕۆیشتن و گوێیان نەدەدایە و لە ڕاستیدا هەندێک شەرم و شوورەیی بوو باسیشی لێوە بکرێت! کاک سوار یەک دووجاری پێ گوتم نامە بۆ بەرنامەکە بنووسم و پرسیار دامەزرێنم ئەویش وەڵامم بداتەوە. بەڵام منی بێ عەقڵی کەڵـلە گەرم نەمکرد، لە

کاتێکدا ئێستا دەزانم سوارە چی دەنووسی و لەو هەل و مەجە نالەبارەدا چ گەوهەرێک لە قەڵەمی دەباری. جارێک لە خۆیم بیست گوتی فڵانە پرسیارت کە فلانە ڕۆژ لە ماڵی خۆمان لێکردم، لە سەر ڕادیۆ، لە بەرنامەی "تاپۆ و بوومەلێڵ" دا وەڵامم دایەوە و ناویشم هێنای. دیارە ئەودەم ئەوەم پێ خۆش نەبوو لەبەر ئەوەی نرخی کارەکەی سەر ڕادیۆیم نەدەزانی و هەر ڕقم لە ڕادیۆکەبوو.

جارێکیان لە ماڵەوە بەرنامەیەکی تاپۆ وبوومەلێڵی بۆخوێندمەوە و گوتی ئەگەر قەڵەمم ئازاد بوایە، ئاوام دەنووسی، پاشان هەمان ئەو بەرنامەیەی بۆ خوێندمەوە کە بە شێوەیەکی نووسیبوو بۆ ڕادیۆی تۆمار بکات؛ زەوی و ئاسمان جیاوازییان هەبوو! **سوارە گەلێک لەوە زیاتر بوو و لەوەش زیاتری پێ بوو کە لە بەرنامە ڕادیۆییەکانیدا دەردەکەوتن.**

لەساڵی ١٣٥٢ دا گیرام و کاتێ لە ١٣٥٤ دا ئازاد کرام، ئیتر چەند مانگێک لە بۆکان بووم، تا ئەوەی کاک جەلیل گادانی - کاری ڕاست بێت، کارێکی لە تەورێز بۆ دۆزیمەوە و لە ماوەی نێوان ١٣٥٤ و ١٣٥٧ دا لەوێ کارم دەکرد. لەو ماوەیە، کاک سوارم نەدیتەوە و هەر لەو ماوەیەشدا بوو کە لە تاران کۆچی دوایی کرد و من کاتێک هەواڵی لەدەستچوونیم بیست، کە لە حەمامیانی بۆکان ئەسپاردەی خاکیان کردبوو.

یادی کاک سواری مامۆستام بە خێر بێت!